

Perspektiv Bibelskole - Seminar 2 - Udvandringen

Bibelskoleseminar onsdag den 18.maj kl.19.30 i Højnæskirken.

Israels udvandring fra Egypten set i lyset af Bibelens teologisk styrende frelses historiske narrativ.

Indledning

Allerede i den første sætning i første kapitel af 2. Mosebog bliver vi klar over, at de efterfølgende hændelser skal forstås i en historisk sammenhæng. 1. Mosebog slutter med af Josef blandt andet siger: "I udtænkte ondt mod mig, men Gud vendte det til det gode. Han ville gøre det, der nu er sket: holde mange mennesker i live"¹. Gud havde altså grebet forudseende ind i historiens gang. Og det ville han gøre igen: "Jeg skal snart dø. Men Gud vil tage sig af jer og føre jer op fra dette land til det land, han lovede Abraham, Isak og Jakob."² Men med en "ny konge over Egypten"³ og "hoverifogeder over dem, som skulle plage dem med tvangsarbejde"⁴ var det en kamp for Jakobs efterkommere at bevare håbet. Men "Gud hørte deres jamren, og Gud huskede på sin pagt med Abraham, Isak og Jakob. Gud så til israelitterne, og han tog sig af dem"⁴.

¹ 1Mos 50:20, ² 1Mos 50:24., ³ 2Mos 1:8, ⁴ 2Mos2:24-25

Frelses historie som begreb

Begrebet anvendes med varierende betydning af forskellige teologiske lejre. Men det skal her forstås sådan, at hele verdenshistorien er underlagt Guds konkrete indgriben og styring således, at hans frelses planer fuldbyrdes med Kristus som centrum. Gud er ikke underlagt historiens gang: "Før bjergene fødtes, før jorden og verden blev til, fra evighed til evighed er du Gud."⁵ Men han griber ind når og hvor han vil – det er helt konkret og historisk.

⁵ Sl 90:2

Frelses historie handler om Kristus

Centralt i frelses historien står Kristus. Helt specifikt, at Gud fra evighed af har bestemt Kristus som frelser. Hele historiens gang – herunder det bibelske vidnesbyrd om løfterne, pagterne, Israel som Guds udvalgte folk, det forjættede land, loven og profeterne peger frem mod Kristus. Verdenshistorien bevæger sig ustoppeligt frem mod det punkt hvor hver tunge skal bekende "Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære."⁶ Jesus talte med disciplene på vejen til Emmaus: "Og han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne."⁷

⁶ Fil2:11, ⁷ Lk 24:27

Frelses historie er progressiv åbenbaring

Allerede i forbindelse med syndefaldet gav Gud løftet om en frelser, da han til slangen sagde: "Hendes afkom skal knuse dit hoved"⁸. Men som verdenshistorien udfolder sig, handler og taler Gud, så der kastes yderligere lys over frelses planen. At åbenbaringen er progressiv betyder dog ikke at nogen del af Guds ord ophører med at være sand. "Ethvert skrift er indblæst af Gud"⁸. Der er mange eksempler på, at ikke alting åbenbares på én gang.

- "Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud i fortiden talt til fædrene gennem profeterne, men nu ved dagenes ende har han talt til os gennem sin søn"¹¹
- "Men da tidens fylde kom, sendte Gud sin søn."¹⁰
- "Jeg har endnu meget at sige jer, men det kan I ikke bære nu."¹²

⁸ 1Mos 3:15, ⁹ 2Tim 3:16, ¹⁰ Gal 4:4, ¹¹ Hb 1:1-2, ¹² Joh 16:12

Israels udvandring af Egypten – optakt

Som en understregning af, at Gud styrer begivenhederne, forberedes Moses til sit kald mange år senere. Både ved at blive reddet fra døden som lille, oplæring ved Faraos hof og personlig krise.¹³ Gud beslutter, at tiden er inde "Jeg har set mit folks lidelse i Egypten, og jeg har hørt deres klageskrig over slavefogederne. Jeg har lagt mig deres lidelser på sinde, og derfor er jeg kommet ned for at redde dem fra egypterne og føre dem op fra dette land til et godt og vidtstrakt land, et land der flyder med mælk og honning"¹⁴. Gud giver sig til kende som Jahve "Jeg er den, jeg er!"¹⁵, og knytter det til fædrene, Abraham, Isak og Jakob. Da Moses og Aron sammenkalder israelitterne og viser tegnene fra Gud forstår de, at de nu er blevet hørt: "Han gjorde tegnene for øjnene af folket, og folket troede på ham. Og da de hørte, at Herren var opmærksom på israelitterne og havde set deres lidelse, bøjede de sig dybt."¹⁵.

¹³ 2Mos 2:15, ¹⁴ 2Mos 3:7-8, ¹⁵ 2Mos 4:30-31

Israels udvandring fra Egypten – konfrontation

Faraos plan og Guds plan er på kollisionskurs. Farao ønsker at begrænse israelitternes vækst "Lad os nu bære os klogt ad over for dem, så de ikke skal blive endnu flere"¹⁶, men Gud har lovet at de skal blive talrige.¹⁷ Konfrontationen med Farao har flere aspekter: Faraos egen forhærdelse, men også en dom over Egyptens guder igennem plagerne, som er parallelle til afguderne, og knyttet til naturfænomener. Den 10. plage skiller sig ud. Ved at dræbe de førstefødte vil Gud "iværksætte mine straffedomme over alle Egyptens guder".¹⁸ Den 10. plage er samtidig knyttet til indstiftelsen af påsken. Endelig skal de forstå: "Egypterne skal forstå, at jeg er Herren, når jeg løfter min hånd imod Egypten og fører israelitterne bort fra dem."¹⁸.

¹⁶ 2Mos 1:10, ¹⁷ 1Mos 13:16, 15:5, ¹⁸ 2Mos 7:5

Israels udvandring fra Egypten – udfrielsen

Påsken bliver afsættet for udvandringen – og synliggørelsen af israelitternes tro som kommer til udtryk i overholdelse af de givne forskrifter. "Så gik israelitterne hen og gjorde sådan, som Herren havde befalet Moses og Aron. Ved midnat dræbte Herren alle førstefødte i Egypten, lige fra den førstefødte hos Farao, som sidder på tronen, til den førstefødte hos fangen, som sidder i fangehullet; også alt det førstefødte af kvæget blev dræbt. Den nat stod Farao og alle hans hoffolk op, ja, alle egypterne, og der lød et højt skrig i Egypten, for der var ikke det hus, hvor der ikke var en, der døde. Da tilkaldte Farao Moses og Aron om natten og sagde: »Skynd jer bort fra mit folk, både I og israelitterne, og gå ud og dyrk Herren, sådan som I har krævet." Til at begynde med lod Faraos mirakelmagere til at kunne efterligne Den magt Gud havde givet Moses. Men allerede ved den 3. plage måtte de give op. Nu står det klart for alle, at Gud er med Israel – og han er en vældig Gud. Synlig i skystøtten og ildsøjlen, og herre over havet som Israel går tørskoet igennem. "for at du skal forstå, at der ikke er nogen som mig på hele jorden." "for at mit navn kan blive forkyndt over hele jorden", "for at du skal forstå, at jorden tilhører Herren".²⁰ Folket kan synge sejrssangen "Herren er min styrke og lovsang, han blev min frelse. Han er min Gud, ham vil jeg prise, min faders Gud, ham vil jeg hylde. Herren er kriger, Jahve er hans navn." ²¹ Israel er født som nation, på vej til at træde ind under pagten ved Sinaj og opleve Guds nærvær gennem tabernaklet.

¹⁹ 2Mos 12:28-31, ²⁰ 2Mos 9:14, 16, 29, ²¹ 2Mos 15:2-3

Det frelses historiske perspektiv set bagud fra udfrielsen

Udfrielsen af Egypten er den skelsættende begivenhed i Det Gamle Testamente, som bliver det forståelige historiske bevis for Israel på, at Gud er mægtig til at frelse. "for at du kan fortælle din søn og din sønnesøn om, hvordan egypterne fik min magt at føle, og om mine tegn, som jeg gjorde blandt dem, så I kan forstå, at jeg er Herren."²² Fra dette punkt i Israels historie er de i stand til, som nation, og individer, at se tilbage på en lige linje fra Abraham, Isak og Jakob, hvor de selv er vidner på, at Gud er mægtig til at frelse. Han er den samme evige Gud fra generation til generation. Og i hvert slægtled er han Gud over alle guder.

²² 2Mos 10:2

Det frelses historiske perspektiv på Udvandringen i fuld Bibelsk kontekst

Vi der læser skrifterne på længere historisk afstand af Israels udvandring, og har privilegiet at kunne læse det Gamle Testamente med det Nye Testaments vejledning kan i endnu større grad fornemme på hvilken måde Guds frelses plan udfolder sig for vores øjne. Først og fremmest gennem Ordet der blev kød og tog bolig (tabernaklede) iblandt os²³. Og at Jesus klart udpeges af Johannes Døbereren "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd"²⁴ Hertil kommer:

- Udfrielsen bliver et gentaget tema i det Gamle Testamente (specielt profeterne, salmerne)
- Pagterne m. Noa, Abraham, Moses, David mv. peger frem imod den nye pagt som hviler på Kristi fuldbragte værk
- Det nye testaments forfattere uddyber udvandringen, specielt Johanne, Paulus samt Hebræerbrevet
- Den endelige opfyldelse af forløsningen beskrives i Johannes Åbenbaring

²³ Joh 1:14m, ²⁴Joh 1:29

Afslutning

Udvandringen fra Egypten er ikke alene formende for hele Israels forståelse af Gud. Det gjorde også stort indtryk på de omkringliggende nationer. I Hebræerbrevets kapitel 11, nævnes blandt trosheltene Rahab, som modtog spionerne i fred og skjulte dem. "Jeg ved, at Herren har givet jer landet. Vi er grebet af rædsel for jer, ja, alle landets indbyggere skælver i angst for jer. For vi har hørt om, hvordan Herren udtørrede Sivhavet foran jer, dengang I drog ud af Egypten, og hvad I gjorde ved de to amoritterkonger øst for Jordan, Sihon og Og, som I lagde band på. Da vi hørte det, mistede vi modet, og vi følte os alle sammen magtesløse over for jer, for **Herren jeres Gud er Gud både oppe i himlen og nede på jorden.**" ^{Jsv 2:9-11} Jo mere vi læser skrifterne, jo mere klart vil det være for os, at Gud er mægtig til at handle både i og udenfor den verden vi ser. Alt, hvad der tidligere er skrevet, er jo skrevet, for at vi skal lære af det, så vi med udholdenhed og med den trøst, som Skrifterne giver os, kan fastholde håbet. ^{Rom 15:4}

Litteratur

Lawrence, P. (2006). *Atlas over Bibelens fortællinger*. Forlaget Hovedland.

Nummela, L. (2010). *Bibelens røde tråd*. Lohse.

Richardson, A. (1981). *A Dictionary of Christian Theology*. SCM Press Ltd.

VanGemeren, W. (2001). *Fra Skabelsen til Det Nye Jerusalem*. Luthers Missionsforenings Bibelskoles Elevforening.

A.M. Hodgkin (1909), *Christ in All the Scriptures*, Reprinted, 1989, by Barbour and Company, Inc. (findes online)

Wright, J. H. (1985). *Living as the people of God*. Inter-Varsity Press.

Kristian Guttessen